Islamski Da'wetski Web Portal
ET-TAQWA

SAFET SULJIC

PROPIS I OTKUP ZAKLETVI

ET-TAQWA, 2011

إشارات في أحكام

الكفارات

ISLAMSKI DAWETSKI WEB PORTAL

ET-TAQWA

WWW.ET-TAQWA.COM

PROPIS I OTKUP ZAKLETVE

Prijevod: Safet Suljić
Recenzija: Safet Suljić
Redaktor: Safet Suljić
Lektor: Safet Suljić
DTP: Safet Suljić
Dizajn: Safet Suljić
Izdavač: ET-TAQWA, Riyadh

1432/2011

1

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Hvala i zahvala Uzvišenom Allahu, dželle še’nuhu, Koji sve u mjeri stvori i odredi, Koji mu’mine Pravim putem uputi, a kafirima bolnu kaznu pripremi. Neka su salavat i selam na Njegovog Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koji vjerno dostavi Allahovu poslanicu i emanet predade i ummet posavjetova i na Allahovom putu se bori sve do preseljenja na ahiret. Neka ga Uzvišeni Allah, subhanehu ve te'ala, obaspe svojom milošću i podari mu najljepše što će ikome dati. Neka su mir i spas na njegovu porodicu, ashabe i na iskrene sljedbenike do Sudnjeg dana.

Rekao je Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِيٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا
عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ۖ فَكَفَّٰرَتُهُۥٓ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَٰكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا
تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ
ثَلَٰثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَٰلِكَ كَفَّٰرَةُ أَيْمَٰنِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَٱحْفَظُوٓا۟ أَيْمَٰنَكُمْ ۚ
كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾ ﴾ المائدة: ٨٩

“Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao - neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite se! Eto, tako vam Allah objašnjava propise Svoje da biste bili zahvalni.”

MUDROST U PROPISIVANJU ZAKLETVE

1. Potvrda: a to iz razloga što se želi da dadne doznanje ili ulije povjerenje u sagovornika (onome kome se obraćamo) da ne lažemo tokom svoga govora ukoliko je riječ o nekoj vijesti, ili pak da nećemo pronevjeriti obećanje ili dogovor i slično tomu.
2. Jačanje potvrde onoga koji se zaklinje da će učiniti neko djelo za koje se boji da ga prođe odnosno strah od činjenja djela koje ne želi da učini.
3. Dodatno ubjeđenje koje se želi da dadne sugovorniku te podsticaj na neko djelo ili pak odvraćanje od istoga.

DEFINICIJA ZAKLETVE

Jezičko značenje zakletve je uzeto i razumije se iz više riječi od koje su najbitnije: Prisega, Zakletva, Zavet… te je uzevši u obzir i spojivši značenje ovih riječi lahko dokučiti značenje koje se cilja kada neko kaže ili upotrebi jedan od vidova ZAKLETVE.

Šerijatsko značenje ove riječi je POTVRDA PROPISA (zakona) SPOMINJUĆI NEŠTO SVETO (Veličanstveno, Krupno, Važno) NA ODREĐENI, SPECIFIČNI NAČIN.

ISLAMSKI STAV O ZAKLETVI: Zakletva je propisana i dozvoljena u šerijatu i to Allahovom Knjigom, Sunnetom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao i konsenzusom islamski učenjaka.

Dokazi iz Kur'ana:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِيٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ﴿٨٩﴾ ﴾ المائدة: ٨٩

„Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno.“

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ وَلَا تَنقُضُوا۟ ٱلْأَيْمَٰنَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا ﴿٩١﴾ ﴾ النحل: ٩١

“I ne kršite zakletve kad ste ih tvrdo dali.”

Dokazi iz Sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي وَاللَّهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ.

Od Ebu Musa El-Ešarija, radijjallahu anhu, se prenosi da je rekao, došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te sam ga čuo kako je rekao: *"Ja, dosita tako mi Allaha – InšAllah, neću se zakleti zakletvom nekom a da pri tome vidim da je nešto drugu bolje od nje osim da se iskupim (otkupim) za zakletvu i dođem sa onim što je bolje od nje (boljim dijelom)."*

A složio se ummet Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, da je zakletva dozvoljena te da ima uporište u šerijatu.

OD KOGA JE ISPRAVNA ZAKLETVA?

Zakletva je ispravna od svakog odgovornog, zdravog čovjeka koji sam izabere i nijjeti da se zakune a ne od drugoga.

- **ZAKLETVA PIJANOGA:**

Ukoliko razlog njegove opijenosti bude sam njegov izbor da se namjerno, ciljano napije (opije) onda je obavezan da dadne KEFARET (Otkupa), no ukoliko bi se desilo da se opije ne želeći to (ne birajući to) nego naprotiv on bude na to gledao kao na nešto ogavno i prezire to ili pak bude prisiljen na to, u tom slučaju spada sa njega obaveza Kefareta (Otkupa).

- **ZAKLETVA KJAFIRA:**

Od kafira se prima zakletva i ispravna je, te je obavezan da ukoliko prekrši svoju zakletvu da učini kefaret (otkup) ne vezano da li ta zakletva bila u KUFRU ili poslije prelaska na ISLAM.

- **ZAKLETVA STRANCA:**

Pod strancem se misli na čovjeka koji ne poznaje arapski jezik i od njega se prima zakletva (ispravna je) na njegovom jeziku.

PROPIS PONAVLJANJA ZAKLETVE

Ponavljanje zakletve nije pohvaljeno, a pokuđeno je pretjerivanje u tome po riječima Allaha Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ ﴾ القلم: ١٠

"I ne slušaj nijednog krivokletnika, prezrena."

Pa ako ne dođe do granice da nije to pretjerivanje onda nije ni sam taj postupak pokuđen.

Primjeri ove vrste zakletve:

1. Kada se čovjek zakune za jednu stvar više puta, kao da kaže: Tako mi Allaha neću otići tom i tom čovjeku, tako mi Allaha neću otići tom i tom čovjeku… propis za ovakvu zakletvu je onaj na kome je džumhur uleme (većina uleme) da je počinioc ovakvog vida zakletve dužan da učini samo JEDAN KEFARET.

2. Da se zakune za više stvari, pa recimo da kaže: Tako mi Allaha neću da jedem, tako mi Allaha neću da pijem, tako mi Allaha neću da spavam… propis ove zakletve je da je obavezan za svaku zakletvu da uradi kefaret i ovo je stav većine uleme (džumhur).

ŠTA JE PREČE DA SE ZAKLETVA ISPOŠTUJE ILI DA SE PREKRŠI?

Kada preciznije proučavamo ZAKLETVE lahko ćemo uočiti da sve zakletve nisu na istom stepenu, neke su od njih na stepenu da je obavezan počinilac iste da ispoštuje tj. da dadne kefaret ukoliko ih prekrši, dok su pak druge takve prirode da je čovjek obavezan da ih prekrši (ne ispoštuje) ili treći slučaj da su podjednako bitne ili da nešto od dva slučaja prevagne (da recimo kršenje zakletve bude ispravnije) a za svaki ovaj slučaj navest ćemo po primjer.

a) Zakletva koja obvezuje čovjeka da je ispoštuje: Da se zakune da će se kloniti grijeha ili da se zakune da će čuvati Farzove (vadžibe) kao da će postiti Ramazan ili da će klanjati pet dnevni namaza, ili da će prestati da puši duhan… sve ove zakletve i sve što je iz ovoga domena obvezuje čovjeka da ih ispoštuje dakle to je Farz (Vadžib) i nije dozvoljeno da se prekrše pa ukoliko prekrši nešto od ovoga biva GREŠNIKOM pa i kada dadne kefaret (otkup) te zakletve.

b) Zakletva koju je čovjek obavezan da prekrši (ne ispuni): a to je ona zakletva iz koje proizlazi šteta za čovjeka ili njegovu porodicu ili pak nekoga drugog ili na drugu stranu da iz nje proizlazi činjenje nekoga harama ili da se ostavi Farz (Vadžib)… te za ovakav vid zakletve čovjek biva obavezan da je prekrši tj. ne ispuni. Pa svako onaj ko bude se zakleo da će uznemiravati komšije ili da neće opskrbljivati porodicu ili da se zakune da će piti alkohol i sve što je iz ove grupe – čovjek biva obvezan da prekrši i da ne ispuni svoju zakletvu

jer bi to bilo iz domena veće štete po istog čovjeka ili njegove bliže.

c) Zakletva kod koje je preče da se ne ispuni (prekrši) od da čovjek ustraje na njoj: kao da se čovjek zakune da neće udjeljivati siromašnima ili da se zakune da neće klanjati nafile (dobrovoljne) namaze i sve što slično ovome te ovakve zakletve bivaju pokuđene i preče je da čovjek ih ne ispoštuje tj. da ih prekrši te da dadne kefaret za svoju zakletvu jer je činjenje te zakletve preče i bolje od da se ostavi.

d) Zakletve kod koje je isto da li čovjek to ispoštovao ili prekršio: a to je sve što spada pod domen MUBAH (lijepo, dozvoljeno) kao što je da čovjek kaže: Tako mi Allaha neću da jedem ovo voće ili neću da pijem ovu vodu… te kod ovakvih zakletvi ispunjene ili pak kršenje iste biva podjednako ili neodređeno te čovjek ne biva zadužen ničim više ukoliko bih prekršio zakletvu osim da dadne kefaret (otkup).

ŠARTOVI OBAVEZNOSTI KEFARETA (OTKUPA)

Da bi čovjek bio obavezan da dadne kefaret (otkup) mora da budu ispunjeni određeni šartovi:

1. Namjerno, ciljano zaklinjanje i to po riječima Allaha, dželle še'nuhu:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِيٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ۖ ﴿٨٩﴾ ﴾ المائدة: ٨٩

„Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno.“

Te se ne uzima u obzir zakletva koja nije namjerna, (kada se čovjek nenamjerno zakune), niti zakletva od onoga koji spava, niti od osobe koja nema punoljetnost (od djeteta malog) a niti od osobe koja nije zdrava razumom (lude osobe).

2. Da zakletva bude takve prirode da se odnosi na buduće vrijeme te da bude za stvar koja je moguća da se desi (stvarna): te da se ne odnosi na stvar koja se desila u prošlosti a čovjek zna zasigurno da se ona zbila, a također se ne odnosi na vrijeme buduće za koje čovjek sumnja u ispravnost odnosno vjerojatnoću da će se desiti. Ovaj vid zakletve dakle nije isti kao onaj ko se zakune nečim drugim da će to ispuniti, zadovoljiti pa to ne uradi te ovakav nije primoran da daje kefaret za neočekivanu stvar ili događaj i to po Idžmau (konsenzusu) uleme. Te naše riječi ZA STVAR KOJA JE MOGUĆA DA SE DESI U BUDUĆNOSTI: ovim se želi da kaže da zakletva ne bude prihvaćena niti ispravna ukoliko je ona zasnovana na stvari koja je nemoguća da se desi ili postoji kao što je ubistvo mrtvaca ili njegovo oživljavanje i sve drugo slično te za ovakav vid zakletve nema kefareta.
3. Da zakletva bude rečena namjerno, svjesno bez prisile i ona se ne prima od onoga koji je primoran na nju (na zakletvu) po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال : قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: تجاوز الله عن أمتي الخطأ و النسيان و ما استكرهوا عليه.

“Allah je oprostio (prešao) ovom ummetu sve što je urađeno iz pogreške, zaborava i ono što je urađeno uz prisilu (što bude primoran).“ [1]

4. Da bude svjestan zakletve: pa ukoliko bi se zakleo iz zaborava to se ne uzima kao zakletva a također ukoliko bi iz zaborava prekršio zakletvu isto se ne uzima u obzir po konsenzusu islamski učenjaka.

5. Izgovor zakletve riječima i ne uzima se u obzir zakletva rečena u „razgovoru samim sa sobom“ kod većine islamski učenjaka a po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: تجاوز الله لأمتي ما حدثت به أنفسها ما لم تكلم به أو تعمل به رواه مسلم في الصحيح عن قتيبة وأخرجه البخاري ومسلم من أوجه أخر عن قتادة.

“Allah je oprostio mome ummetu ono što bude zamislio (duša došaptavala) sve dok to ne bude uradio ili pričao o tome.“ [2]

6. Kršenje (prekid) zakletve radnjom za koju se zakleo da će je ostaviti ili pak činjenje radnje za koju se zakleo da je neće učiniti: kao onaj ko se zakune da će ostaviti alkohol pa ga popije ili pak onaj ko se zakune da neće klanjati pa klanja...!

[1] Bilježi ga Ibn Madže 1/659

[2] Bilježi imam Muslim u svome Sahihu od Kutejbe a također imam Buhari u drugom kontekstu

VRSTE ZAKLETVI

1. ZAKLETVA ALLAHOVIM IMENIMA:

Sva Allahova imena se dijele na tri grupe:

- Imena koja su svojstvena samo Njemu i niko se drugi ne imenuje njima kao što su: ALLAH, ER-RAHMAN, RABU-L-ALEMIN… i zakletva ovim imenima je dozvoljena u svim situacijama po konsenzusu islamski učenjaka.
- Imena koja su zajednička kojima se Allah opisuje a mogu da ih imaju i drugi, no uporaba isti se uglavnom odnosi i spominje u kontekstu govora o Allahu i Njegovim osobina kao što su: ERREZAK, EL-MELIK, EL-DŽEBAR… pa ukoliko bude ciljao ovim riječima jedno od Allahovi imena pa to se uzima kao zakletva no ukoliko bude želio time nešto mimo Allahovi imena to ne biva zakletvom.
- Imena koja su zajednička kojima se Allah opisuje a i drugi, no uporaba isti se uglavnom odnosi i spominje u kontekstu govora o ljudima ili drugi kao što su: EL-AZIZ, EL-HAJ, EL-KERIM, EL-MU'MIN

Te oko ovoga je ustvari i spor odnosno razilaženje među učenjacima pa neki od njih kažu da ukoliko se neko zakune nečim od spomenutog to biva zakletva dok pak drugi kažu nije to nikako zakletva. A ISPRAVN stav učenjaka i konsenzus jeste da je to zakletva ukoliko bude nijjetio tim imenima ustvari zakletvu Allahom Uzvišenim, no ukoliko bude nijjetio time nešto mimo rečenog to se ne uzima kao zakletva.

2. ZAKLETVA ALLAHOVIM SVOJSTVIMA:

Pod Allahovim svojstvima se podrazumijeva i misli na svojstva kojima se Allah sam opisao u svojoj knjizi te svojstva kojim Ga je

opisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a što se prenosi vjerodostojnim putem od Njega, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo svojstva se dijela na dvije grupe:

- SVOJSTVENA I POSTOJNA SVOJSTVA (الثبوتية): te to su ona svojstva koje je sam Allah pripisao sebi kao što su: SLUH, VID, ZNANJE, MOĆ ili pak svojstvo UZDIZANJA odnosno SPUŠTANJE.

- NEGATIVNA SVOJSTVA KOJA JE ALLAH POREKAO odnosno od Sebe UKLONIO (UDALJIO) a to sva svojstva koja je Allah u svojoj plemenitoj knjizi zanijekao ili pak to zanijekao preko jezika Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Konsenzus islamski učenjaka je na tome da je dozvoljeno da čovjek se zaklinje Allahovim svojstvima, i da se ne zaklinje Allahovim svojstvima koja je on dželle še'nuhu objavio i nas obavijestio o njima kao što su: RUKA, PRSTI, STOPALO a to je ustvari i stav šejha El-Usejmina, rahimehullahu.

3. ZAKLETVA MUSHAFOM (KUR'ANOM):

Dozvoljeno je da se čovjek zakune Kur'anom ili pak dijelom Kur'ana na čemu je većina islamski učenjaka no oni su se razišli oko broja kefareta (otkupa) no ispravno je na čemu je opet većina islamske uleme da je kefaret za prekršenu zakletvu jedan kao i kod druge zakletve.

4. ZAKLETVA NEČIM MIMO ALLAHA:

Haram je (zabranjeno) da se čovjek zaklinje nečim mimo Allaha Uzvišenog po riječima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فِي رَكْبٍ وَهُوَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَنَادَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ فَمَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ وَإِلَّا فَلْيَصْمُتْ.

“Allah vam je zabranio da se zaklinjete očevima, pa ko se bude zaklinjao neka se zaklinje Allahom ili neka šuti.“[3]

Zaklinjanje nečim drugim mimo Allaha je ŠIRK rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ فَجِئْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَتَرَكْتُ عِنْدَهُ رَجُلًا مِنْ كِنْدَةَ فَجَاءَ الْكِنْدِيُّ مُرَوَّعًا فَقُلْتُ مَا وَرَاءَكَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ آنِفًا فَقَالَ أَحْلِفُ بِالْكَعْبَةِ فَقَالَ احْلِفْ بِرَبِّ الْكَعْبَةِ فَإِنَّ عُمَرَ كَانَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَحْلِفْ بِأَبِيكَ فَإِنَّهُ مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ.

Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Omer, radijjallahu anhu, kada ga je čuo da se kune (zaklinje) ocem: “Ne zaklinji se ocem, doista

[3] Bilježi imam Buhari 3836/15 na strain 333

onaj ko se se bude zakleo nečim mimo Allaha on je počinio ŠIRK."[4]

A u drugoj predaji:

عن ابن عمر أن رجلا، سأله عن الرجل، يحلف بالكعبة، فقال: لا تحلف بالكعبة ولكن احلف برب الكعبة، فإن عمر كان يحلف بأبيه، فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: من حلف بغير الله فقد أشرك.

"Ko se bude zakleo nečim mimo Allaha on je počinio ŠIRK."[5]

Što se tiče kefareta (otkupa) za onoga ko se bude zakleo nečim mimo Allaha na takvom je da se POKAJE i da zatraži od Allaha oprost, te da nakon toga izgovori riječi tevhida kao što se to prenosi od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu od Ebu Hurejre, radijjallahu anhu:

دَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ حَلَفَ مِنْكُمْ فَقَالَ فِي حَلِفِهِ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَلْيَقُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.

„Ko se bude od vas zakleo pa kaže u svojoj zakletvi pa kaže tako mi Lata i Uzza (kipovi za vrijeme

[4] Musned imama Ahmeda 10/250

[5] Musned Tajasi 3/412

mušrika u Mekki) neka nakon toga izgovori riječi LA ILAHE ILLELLAH."

5. ZAKLETVA ŽIVOTIMA:

Nije dozvoljeno da se čovjek kune životom svojim ili bilo koga drugog od stvorenja, rekao je Sidžistani: „Čovjek neznalica koji se zakune dušom nekog vođe ili njegovim životom njegov ISLAM NIJE ISPRAVAN (nije upotpunio svoj islam)."

6. ZAKLETVA ALLAHOVIM AJETIMA (DOKAZIMA):

Allahovi ajeti se dijele na dvije grupe:

- Allahovi ajeti iz kozmosa, a njima se ciljaju svi ajeti (dokazi) koje je Allah stvorio u ovom Kozmosu i odredio iste da se dešavaju po Njegovoj dželle še'nuhu odredbi kao što su: NOĆ, DAN, MJESEC, SUNCE… i ovakav vid zakletve nije dozvoljen jer je ustvari zakletva nečim STVORENIM, a zakletva nečim od stvorenja je HARAM (zabranjena).

- Allahovi šerijatski ajeti a njima se misli Kur'anski ajeti spušteni, objavljeni objavom Allahovom Poslaniku i zaklinjanje njima je dozvoljeno a također spomenuli smo da je dozvoljeno da se čovjek zaklinje Kur'anom ili njegovim dijelovima (sure, ajeti) te da je to svojstvo od Allahovi svojstava (Njegove riječi).

7. ZAKLETVA SVOJIM ŽIVOTOM:

Razišla se ulema oko propisa ili ispravnosti riječi: „TAKO MI ŽIVOTA" na dva mišljenja:

a) Zakletva ovim riječima je zabranjena

b) Dozvoljen je ovaj vid zakletve na osnovu Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, no međutim da li se to uzima u obzir kao ZAKLETVA?

Također po ovom pitanju ima dva stava kod islamski učenjaka:

- Riječi TAKO MI ŽIVOTA nije zakletva i to je stav većine islamski učenjaka kao što to prenosi i bilježi Ibn Kajjim, rahimehullahu.

- Riječi TAKO MI ŽIVOTA je zakletva i za prekršaj čovjek je dužan da učini kefaret (otkup).

Spoj između ova dva stava islamski učenjaka jeste da je dozvoljeno da čovjek kaže te riječi no međutim nije dozvoljeno da se tim riječima zaklinje a Allah najbolje zna!

8. ZAKLETVA POSLANIKOM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:

Zakletva Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, može da bude KUFR ili HARAM. Pa ukoliko se bude zaklinjao Poslanikom, veličajući ga kao što se Allah veliča (da učini Allaha i Poslanika istim) to je KUFR (nevjerstvo) a također ukoliko bi se zakleo Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ismijavajući se time ili želeći da okalja njegov položaj i čast – to je KUFR također!

Ako bi se zakleo Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ne želeći ništa od gore spomenutog nego on smatra dozvoljenim da se zakune Poslanikom to biva HARAM i nije dozvoljeno da se time zaklinje i ukoliko bi se zakleo nije obavezan da to ispuni a također nema nikakva kefareta za te riječi jer se to ne uzima kao zakletva.

Zakletva Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, je kao zakletva nečim mimo Allaha Uzvišenog te je čovjek nakon ti riječi obavezan samo da izgovori riječi: LA ILAHE ILLELLAH i on nema kefareta osim ovih riječi.

9. LAŽNA ZAKLETVA (EL-GAMUS):

To je zakletva u kojoj se čovjek zaklinje a njegova zakletva je zasnovana na laži. Odnosno da se zakune nekom stvari da je ju uradio, a on zasigurno zna da to nije uradio (laže) ili pak da se zakune da nije uradio neku radnju a on ju je počinio. Postoje dva mišljenja za kefaret (otkup) ovog vida zakletve kod islamski učenjaka, a ono što je jače i ispravni stav jeste da nema kefareta za ovakvu zakletvu i to je stav većine islamske uleme, dakle počinilac ovog vida zakletve nije dužan da dadne kefaret osim da se pokaje Allahu za izrečene laži.

10. ZAKLETVE PRI GOVORU (TOKOM RAZGOVORA):

Razišla se ulema oko ovoga vida zakletve a najispravni stav je, a Allah najbolje zna da to biva zakletvom ukoliko zadovolji dvije stvari:

- Ono što izgovori (govori) čovjek jezikom bez namjere.
- Zakletva koju izgovori čovjek zaklinjući se tako da misli da je on upravu (da će biti kako misli, želi).

I ovo je stav mezheba Hanbeliskog kao i šejhu-l-islama Ibn Tejjmije i Ibn Kajjima, rahimehullahuma.[6]

Primjeri ove zakletve: Kao da čovjek kaže svome bratu „TAKO MI ALLAHA URADIT ĆEŠ TO, ili SVAKAKO ĆEŠ TO DA URADIŠ ALLAHAMI…“ ili da čovjek domaćin kaže svome

[6] Zbirke Fetvi 23/212, Putna Opskrba 5/207

gostu „TAKO MI ALLAHA JEST ĆEŠ ILI PITI… sa strane gostoprimstva bez da želi da se zakune odnosno da cilja zakletvu (ne nijjeti srcem).

Šerijatski stav spram ovoga vida zakletve jeste da nema kefareta (otkupa) jer nije čovjek nijjetio tim riječima zakletu, a dokaz za ovo je u riječima Allaha Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِيٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ﴿٨٩﴾ ﴾ المائدة: ٨٩

„Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno.“

IZUZETCI U ZAKLETVAMA

Pod izuzetcima u zakletvama misli se na riječi koje mogu da dovedu rečenu zakletvu na stepen odgode odnosno na stanje koje ne iziskuje nikakvu obavezu (dakle ukoliko bi ih čovjek rekao njegova zakletva bi mogla da bude opravdana odnosno izuzet njen smisao i značaj). Kao što su riječi: INŠALLAH, OSIM…

Kao da onaj koji se zaklinje kaže: tako mi Allaha neću ove noći izaći iz kuće inšAllah (Ako Allah tako htjedne) ili da kaže tako mi Allaha ja neću obući ovo odijelo osim ako Allah to ne htjedne…

Rekla je ve'ina islamski učenjaka, ovakav vid zakletve ne obvezuje njeno izvršenje, pa kada bi izašao iz svoje kuće ili pak obukao odijelo za koje se zakleo da neće, on ustvari ne biva ničim zadužen jer je učinio (napravio) izuzetak u svojoj zakletvi.

Koristi koje proizlaze iz ovakvog vida zakletve:

- Ovakav vid zakletve koristi sa strane ne obvezivanja na izvršenje zakletve odnosno rečenoga.
- Neobveznost davanja kefareta (otkupa).
- Ovakav postupak čovjeka sprečava da bude okarakterisan kao lažov odnosno da je slagao.

ŠARTOVI ISPRAVNOSTI IZUZETKA U ZAKLETVI

1. Da zakletva i izuzetak budu rečeni neposredno jedno iza drugog: pa ukoliko bi razdvojio između zakletve i izuzetka (riječi koje prave izuzetak u zakletvi) nekim govorom koji se ne veže za zakletvu tj. da prođe veliko vrijeme (oduži se) sam izuzetak iz zakletve ne bi bio ispravan. Ukoliko bi se napravila mala pauza koja je neosjetna odnosno koja se ne smatra kao pauzom u zakletvi zbog neki nepredviđeni faktora kao što su kašalj ili pak kihanje… to ne utječe na zakletvu i sam izuzetak.
2. Da bude zakletva i izuzetak zakletve od jednog čovjeka direktno (da on bude izgovorio te riječi).
3. Da onaj koji se zaklinje riječi izuzetka u zakletvi izgovori svojim jezikom (jasno i glasno): dakle ukoliko bi izuzetak zakletve uradio samo srcem bez da izgovori to ne bi bilo ispravno, Ispravno bi bilo ukoliko bi izuzetak napisao ili rekao svojim jezikom javno i glasno.
4. Da ukoliko bude uradio izuzetak u zakletvi nečim zadovoljstvom to ne bude iz domena Teberuka (traženja bereketa i očekivanje neki koristi).

SUMNJA U IZUZETKU U ZAKLETVAMA: ukoliko bi čovjek posumnjao da li je napravio izuzetak u svojoj zakletvi šta da radi odnosno kako da se odnosi spram toga?

Po mezhebu Hanbelsikom takav nije uradio izuzetak u zakletvi i obvezan je da ispuni svoju zakletvu odnosno u slučaju kršenja zakletve da dadne kefaret (otkup).

No, po Šejhu-l-islamu Ibn Tejmijje, rahimehullahu, je drugačije, on kaže da se također smatra da čovjek nije uradio izuzetak u zakletvi ako posumnja osim onaj kod koga je običaj (praksa stalna) da čini izuzetke u zakletvama - i ovo mišljenje je jako.

KEFARET (OTKUP) ZAKLETVE, TE KAKO SE ON POSTIŽE

Kefaret zakletve biva obavezan kada onaj koji se zaklinje ne ispuni svoju zakletvu, dakle prekrši je a ona biva na sljedeći način, kao što se to vidi iz riječi Allaha Uzvišenog:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ لَا يُؤَاخِذُكُمُ ٱللَّهُ بِٱللَّغْوِ فِيٓ أَيْمَٰنِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا
عَقَّدتُّمُ ٱلْأَيْمَٰنَ ۖ فَكَفَّٰرَتُهُۥٓ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَٰكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا
تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ
ثَلَٰثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَٰلِكَ كَفَّٰرَةُ أَيْمَٰنِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَٱحْفَظُوٓا۟ أَيْمَٰنَكُمْ ۚ
كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ ءَايَٰتِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾ ﴾ المائدة: ٨٩

"Allah vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu je: da deset siromaha običnom hranom kojom hranite čeljad svoju nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao - neka tri dana posti. Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite se! Eto, tako vam Allah objašnjava propise Svoje da biste bili zahvalni."

- Da nahrani deset siromaha
- Da obuče (odjene) deset siromaha
- Da oslobodi roba muslimana
- Da posti tri dana uzastopno (ukoliko ne nađe ništa od gore spomenutog redoslijedom)

1. Način i kakvoća hranjenja siromaha:

Prvi način jeste da sam napravi hranu ili pak da kupi istu i da nahrani svakog od siromaha (deset njih) i ovo je dozvoljeno suprotno onima koji kažu da mora da bude on sam posjednik te hrane (količine).

Drugi način koji je također ispravan jeste da čovjek želi da ubrza svoj otkup odnosno njegovo sprovođene pa da svakom od siromaha jedan kilogram i jednu četvrtinu (1 ¼ kg) riže ili pšenice ili bilo čega drugog sto je od hrane pa tako da ukupna količina bude 12,5 kg. Lijepo je da ukoliko čovjek na ovaj način daje otkup uz datu količinu također dadne određeni dio mesa, ulja i začina

kako bi čovjek (siromah) mogao da napravi kvalitetan obrok. I na ovaj način bi bilo upotpunjeno hranjenje siromaha.

2. Način i kakvoća odijevanja siromaha:

Allah, dželle še'nuhu, je pojasnio da i na ovaj način biva upotpunjen otkup za onoga koje obvezan da ga ispuni (dadne) te nije precizirano koliko biva ta količina kojom se upotpunjuje taj propis te su se učenjaci razišli oko količine ovoga otkupa te kažu da je mjera za ovaj otkup ona koja se uzima iz običaja toga naroda. Dakle šta se podrazumijeva pod odijevanjem kod jednog naroda to se uzima kao mjerilo i tako se ustvari vrši ovaj drugi vid kefareta (otkupa).

3. Oslobađanje roba:

Ovo je treći vid otkupa kojim može da se čovjek otkupi za prekršenu zakletvu a dokaz za ovo je Kur'anski ajet o kefaretu zakletve. No postavlja se pitanje da li je obavezno da taj rob koji se želi da oslobodi bude vjernik (mu'min) ili ne? Radžih (ispravni) stav učenjaka po ovom pitanju jeste da ne mora da bude vjernik, no bolje je i preče da se oslobodi rob vjernik pa ukoliko bi kao kefaret (otkup) on oslobodio kjafira (nevjernika) da li mu je ispravan kefaret ili ne? Ovdje se ulema razišla i pitanje je u kome ima više stavova koji su podjednako jaki u svojim dokazima.

4. Post tri dana uzastopno:

Ovo je četvrti vid otkupa koji se radi tako što prekršilac zakletve bude obavezan da posti 3 dana uzastopno bez prekida i ovdje je vrlo važno napomenuti da prelazak na ovaj vid otkupa bude nakon što se ne mogne da ispuni niti jedan drugi vid prethodno spomenuti redoslijedom. Dakle kefaret (otkup) zakletve biva vođen spojem između REDOSLJEDA I IZBORA. Izbor biva u stvarima prethodno spomenutim a to je da nahrani siromahe ili odjene ili pak da oslobodi roba, dok se redoslijed ogleda u tome ukoliko ne

bude u mogućnosti da ispuni gore navedeno onda prelazi na post tri dana uzastopno bez prekida.

Pitanja:

- Da li je ŠART tokom posta da bude uzastopan bez prekida?

Razišla se ulema po ovome pitanju na dva mišljenja, ispravnije mišljenje je ono na kome je bio Ubeje Ibn Kab i Ibn Mesud radijjallahu anhuma koji su učili Allahove riječi: „Pa neka poste tri dana uzastopno“.

- Kada prekine post da li je obavezan da ponovi post (ono što je postio) zbog obaveze uzastopnosti?

Onaj ko se nađe u ovoj situaciji ustvari on se nalazi između dva stanja:

a) Da za svoj postupak (prekid) ima šerijatsko opravdanje kao što je BOLEST, PUTOVANJE, HAJZ, NIFAS, DANI BAJRAMA, ZABORAV, NEZNANJE… i u ovim slučajevima nije obavezan da ponovi svoj post nego će samo da upotpuni ono što mu je ostalo i tako upotpuni svoj kefaret (otkup).

b) Da prekine post bez da ima šerijatsko opravdanje te u ovom slučaju je obavezan da ponovi svoj post tj. da posti iz početka svoja tri dana uzastopno, jer nije imao šerijatsko opravdanje za prekid posta.

- Ko umre a ne ispuni svoj kefaret (otkup) da li je obaveza na staratelju da dadne kefaret za njega?

Razišla se ulema po ovom pitanju, no ispravan stav je a Allah najbolje zna da je obavezan staratelj da dadne kefaret za njega iz njegova imetka. Ukoliko bude taj koji je umro (preselio) vlasnik imetka obavezan je staratelj da nahrani siromahe ili pak da ih

obuče ili oslobodi roba, no ukoliko ne bude umrli vlasnik imetka onda će staratelj (ili neko drugi) da posti za njega tri dana uzastopno kako što je to kazala islamska ulema. Također, oni su se razišli da li je ova obaveza davanja kefareta za umrloga iz domena FARZA (VADŽIBA) ili pak MUSTEHAB (pohvalno, lijepo).

- Kada spada obaveza kefareta sa onoga ko prekrši zakletvu?

Kao prvo razišla se ulema oko spadanja obaveze sa prekršioca zakletve koji doživi bankrot ili nemoć. Pa većina islamski učenjaka je stava da ne spada sa njega obaveza kefareta dok je stav imama Ahmeda u predaji koja se prenosi od njega da obaveznost kefareta spada sa njega ukoliko doživi bankrot i ovo je ISPRAVAN STAV.

Rekao je Allah Uzvišeni:

قَالَ تَعَالَى: ﴿ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ ﴿٢٨٦﴾ ﴾ البقرة: ٢٨٦

„Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih.“

A kao drugo obaveznost kefareta također spada sa čovjeka koji je doživio bankrot te ne može da dadne kefaret (da nahrani siromahe niti da ih obuče a niti da oslobodi roba) a također je nemoćan da posti zbog starosti ili bolesti a ne nada se ozdravljenju – te s ovakvog čovjeka spada obaveza kefareta (otkupa) a Allah najbolje zna!!!

- **Da lije ispravno da se da protuvrijednost kefareta u novcu?**

Po ovom pitanju griješe mnogi ljudi pa umjesto da dadnu svoj kefaret (otkup) kako je to Allah Uzvišeni rekao oni daju protuvrijednost u novcu umjesto da bude dana u hrani ili odjeći što je svakako NEISPRAVNO i ZABRANJENO. Allah je taj koji

najbolje poznaje svoje robove i On je Mudri koji propisuje sve u mjeri te je Allah, dželle še'nuhu, propisao da se kefaret daje na pojašnjeni način a zatim rekao: Tako se za zakletve vaše otkupljujete kada se zakunete; a o zakletvama svojim brinite se! Te nije nikome dozvoljeno da mijenja ili radi nešto mimo onoga što je šerijatom dozvoljeno odnosno propisano.

- Da li je dozvoljeno da se izdvoji odnosno dadne kefaret (otkup) prije nego se prekrši zakletva?

Da, dozvoljeno je da se izdvoji kefaret prije nego se prekrši zakletva pa makar to bio i post tri dana uzastopno a ovo je stav imama Malika i od njega se to prenosi, no preče je da se kefaret izdvoji po prekršenoj zakletvi na osnovu dokaza koji bilježi imam Buhari u hadisu od Abdurrahmana Ibn Semre, radijjallahu anhu, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

عن عبد الرحمن بن سمرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه و سلم قال:

إذا حلفت على يمين وفي رواية بن عون إذا حلفت على يمين فرأيت غيرها خيرا منها فائت الذي هو خير وكفر عن يمينك. رواه مسلم في الصحيح.

“Kada se zakunete nekom zakletvom, pa vidite nešto drugo bolje od toga – dođite (uradite) sa time što je bolje i dajte kefaret za svoju zakletvu.“[7]

Ukoliko čovjek izdvoji otkup prije nego što prekrši zakletvu tada se to zove ČIŠĆENJE ZAKLETVE a ukoliko to izdvoji nakon što prekrši zakletvu onda se zove KEFARET (Otkup).

[7] Sunen El-Kebir 10/36

Molim Allaha Uzvišenog da nas učini od onih koji će da prvo vode brigu o svojim zakletvama te da ispune svoje dugove (obaveze) spram našega Gospodara.

A M I N

„Podario Allah udoban život onome ko od nas čuje hadis pa ga upamti i prenese drugome! Mnogo je onih koji znanje prenesu onome ko ga od njih bolje shvata, a mnogo je i onih koji prenose znanje, a koji ga nedovoljno razumiju.“

(Tirmizi, Hasen)

